

ПРЕС-РЕЛІЗ

2016 РІК – ЯКИМ ВІН БУВ ДЛЯ БІЗНЕСУ?

РЕЗУЛЬТАТИ ІНДЕКСУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ 2 ПІВРІЧЧЯ 2016 РОКУ

Наприкінці року Європейська Бізнес Асоціація традиційно запитала директорів своїх членських компаній про їхнє бачення бізнес-клімату України в рамках свого регулярного експертного дослідження – **Індексу інвестиційної привабливості**.

Тож у листопаді - грудні ми отримали та проаналізували відповіді 89 керівників міжнародних, європейських та українських компаній, які поділилися своїм баченням ситуації. І у другому півріччі 2016 року показник Індексу склав – **2,85 бали** (з 5-ти можливих). Для порівняння у січні-червні 2016 року результат був майже таким самим і становив – 2,88 бали. Індекс досі не сягнув нейтральної площини – 3 бали. У другому півріччі 2015 року результат становив – 2,57. Найвищий показник за всю історію дослідження ми спостерігали у кінці 2010 року – 3,4 бали. Позитивної зони – вище 4 балів – Індекс жодного разу з 2008 року не досяг.

Паралельно з Індексом інвестиційної привабливості ми також вимірювали Митний Індекс і зібрали експертні думки 53 професіоналів, які чи не щодня мають справу з проходженням митних процедур.*

БІЗНЕС ПОТРОХУ АДАПТУЄТЬСЯ? «ДНО» ПРОЙШЛИ?

Значних коливань індексу впродовж 2016 року не відбулося, це досить наочно свідчить про певну стабілізацію в інвестиційному кліматі. Очевидно, що кризовий період минає, бізнес вже пристосувався до непередбачуваності та мінливих умов ведення підприємницької діяльності і поступово «повертається до життя», більш впевнено плануючи майбутнє.

Цей тренд до спокійного і поміркованого ставлення до змін відстежується і надалі. Наприклад, більш-менш оптимістичні настрої інвесторів у плануванні активності на наступний рік ми спостерігали і у серпні-вересні цього року, коли отримали результати ще одного дослідження Асоціації – Економічні прогнози на 2017 рік. На той момент великі компанії як раз закладали бюджети на наступний рік та займалися стратегічним плануванням діяльності на довгострокову перспективу. Переглянути результати можна [тут](#).

В той же час, настрої бізнесу гірше, ніж могли бути. На це є декілька причин. Влада країни суттєво втратила довіру бізнесу через відсутність боротьби з корупцією, люфт для корупції та засилля особистих інтересів у чиновників. Темп реформ повільний, не такий активний та прогресивний, як він мав би бути, на думку бізнесу – відбувається, скоріш, «імітація» реформ.

ЕКОНОМІЧНІ НАСТРОЇ У ВІДСОТКАХ

- На запитання «Як ви оцінюєте бізнес-клімат?» більшість респондентів (67%) зазначили, що він у другій половині року був несприятливим. У першій половині року цей відсоток був більше на 11% і становив 78%. Ще 23% відповіли, що інвестклімат є нейтральним – без змін. І лише 2,2% опитаних назвали умови ведення бізнесу дуже сприятливими.

- Порівнюючи інвестклімат у першому та другому півріччі вагомий відсоток (46%) топ-менеджерів членських компаній Асоціації зазначили, що він лишився незмінним – ані покращення, ані значного

погіршення не відбулося. Більшість опитаних (48%) переконані, що бізнес-клімат у наступні шість місяців 2017 року також залишиться на тому ж рівні. Але, 34,9% очікують покращення у наступні півроку.

• 29% не радять колегам планувати інвестиційні проекти у січні-червні 2017 року, а 12% взагалі категорично не радять роботи цього. Натомість 22,5% вважають, що все ж таки варто інвестувати, а 4,5% оптимістів повністю підтримують ідею розгортання інвестпроектів у цей період.

ЧОМУ ІНВЕСТУВАТИ, А ЧОМУ НІ

Позитивні зрушення у липні-грудні 2016

39,3% топ-менеджерів зізналися, що взагалі не помітили жодних змін на краще.

29,2% сказали, що головним позитивом стала фінансова стабілізація.

Лише 9% серед сприятливих факторів вказують на підтримку з боку влади та послаблення тиску на бізнес. Серед інших позитивів було також названо: відносний початок судової реформи та реформи правоохоронних органів, макроекономічна стабілізація та очищення банківського сектору, зроблене НБУ, стабільність на фондовому ринку, спроби боротьби з корупцією та дерегуляція.

Негативні фактори , що заважали у липні-грудні 2016

29,2% не помітили негативу.

19% відзначили відсутність прогресу у подоланні проявів корупції.

15,7% не побачили просування реформ.

3-поміж інших бар'єрів у веденні бізнесу респонденти вказали на такі чинники: відхід реформаторів від влади (13%), тиск з боку окремих органів державної влади, зниження купівельної спроможності населення та чутливість споживчого ринку до цін, невизначеність та непрогнозованість економічної ситуації в державі.

***ЩО КОЇТЬСЯ НА МИТНИЦІ**

Ситуація на митниці наразі резонує з результатом Індексу інвестиційної привабливості. Показник Митного Індексу Асоціації у 2016 році становить - **2,74 бали** (з 5-ти можливих).

Цього року ми разом з колегами переглянули методологію цього дослідження та оновили формат у відповідності до сучасних реалій митної сфери. Зокрема, зробили акцент на якості митних процедур, оцінці рівня корупції на митниці, а також додали питання стосовно функціонування системи "Єдиного вікна".

Отже, цього разу в рамках Митного Індексу Асоціації ми поставили експертам усього 4 питання:

- *Оцініть якість митних сервісів*

- *Оцініть рівень корупції в митних органах*

- *З якими контролюючими органами, які задіяні в проходженні компанією митного контролю, виникають суттєві труднощі? В чому суть таких труднощів?*

- *Як Ви оцінюєте роботу «Єдиного вікна» як інструменту спрощення митних процедур та скорочення часу митного оформлення?*

Судячи з оцінок 53 професіоналів, які чи не щодня стикаються з митними органами, помітно, що думки експертів у цих питаннях розділилися. Наприклад, 32% респондентів негативно оцінили професіоналізм та якість послуг. Натомість 38% опитаних здебільшого задоволені роботою митних органів. Крім того, майже 49% експертів зазначили, що рівень корупції під час проходження митних процедур знизився, а 43% стверджують, що корупція на митниці залишилася на тому ж рівні, що і минулого року.

Загалом, з огляду на структурні зміни анкети співставляти новий результат з попередніми не зовсім коректно. Однак, слід зазначити, що **Митний Індекс, враховуючи реалії 2012, 2013 та 2014, у ретроспективі перевищував нейтральну зону і становив від 3,05 до 3,36 балів.**

ДОДАТКОВІ ПИТАННЯ ХВИЛІ

1) Назвіть найбільші досягнення та слабкі сторони у роботі нової команди Уряду за останні шість місяців?

Серед найбільш помітних досягнень оновленого на початку літа складу Кабміну бізнес називає:

- відкритість Уряду у відносинах з бізнесом;

- поява позитивних ініціатив; утримання/стабілізація економічної ситуації в країні;
- валютне та фінансове регулювання;
- електронне декларування;
- досить жвавий бюджетний процес;
- призначення сучасних керівників «Укрпошти» та «Укрзалізниці».

Слабкі місця Кабміну за версією бізнес-спільноти:

- відстоювання особистих та бізнес-інтересів чиновників у владних колах;
- призупинка у впровадженні реформ;
- немає прогресу у подоланні корупції;
- популізм та відсутність злагодженості у діях.

2) Який фактор має ключовий вплив на інвестиційний клімат в Україні? Чи впливає політична ситуація та стан розвитку відносин Україна-ЄС мають вплив на інвестиційний клімат?

Абсолютна більшість респондентів погоджуються з тим, що бізнес-клімат на 100% залежить від політичного середовища та євроінтеграційних процесів.

Серед основних факторів, які наразі впливають на стан інвестиційного клімату в топі опинилися наступні чинники – по пріоритетам:

- Високий рівень корупції
- Політична ситуація
- Суперечлива законодавча база
- Слабка судова система
- Нерозвинута інфраструктура
- Конфлікт на сході

ЩО МАЄ БУТИ ЗРОБЛЕНО?

Для того, щоб ситуація покращилася і бізнес відчував себе більш впевнено, потрібно зробити наступне:

- Подолати корупцію!
- Запустити активну фазу розпочатих реформ
- Завершити податкову реформу
- Пришвидшити хід судової реформи та реформи правоохоронних органів
- Змінити лідерів країни (це новий пункт, про який сказали 15% респондентів)
- Сприяти приходу нових професійних кадрів при владі
- Продовжити курс на децентралізацію та дерегуляцію

****ЯК МИ ВИМІРЮЄМО ІНДЕКС**

Європейська Бізнес Асоціація щоквартально задає директорам своїх членських компаній 5 питань:

1) що ви думаєте про поточний інвестклімат; 2) чи змінився він у порівнянні з попереднім кварталом; 3) які ваші прогнози, як зміниться інвестклімат наступного кварталу; 4) чи вигідно буде інвестувати в Україну в наступні 3 місяці; 5) як зміни в вашій галузі ви очікуєте найближчого кварталу та одне бонусне питання – який з органів державної влади є наразі найбільш та найменш ефективним? Ми використовуємо шкалу Лайкерта, яка має 5 градацій, де 1 – це вкрай негативно, а 5 – вкрай позитивно. 3 – нейтрально.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА:

Європейська Бізнес Асоціація - неурядова організація, яка об'єднує понад 900 європейських, міжнародних та вітчизняних компаній, які працюють в Україні. Сьогодні Асоціація є провідною організацією міжнародного бізнесу в Україні. Європейська Бізнес Асоціація була створена в 1999 році. Ініціатором її створення була Європейська Комісія, яка зацікавлена в підтримці європейського бізнесу в Україні та налагодженні двосторонніх зв'язків Україна-ЄС. Беручи до уваги пріоритети України щодо євро інтеграції в Європейський Союз, основною метою діяльності Асоціації є налагодження стосунків європейського бізнесу з представниками влади в Україні для співпраці щодо створення сприятливих умов ведення бізнесу та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку держави. Детальна інформація на сайті: www.eba.com.ua. Партнер дослідження - компанія Gemius: www.gemius.com.ua.